

Sygn. akt V CSK 371/13

POSTANOWIENIE

Dnia 4 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej [...] w C.

przeciwko T. A. i X. Y.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 4 kwietnia 2014 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 19 marca 2013 r., sygn. akt V ACa [...],

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) zasądza od powódki solidarnie na rzecz pozwanych kwotę 3.600,- (trzy tysiące sześćset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Powódka Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa [...] w C. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 19 marca 2013 r., którym oddalona została apelacja powódki od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 26 września 2012 r., oddalającego powództwo o zapłatę solidarnie kwoty 544.976,88 zł z ustawowymi odsetkami skierowane przeciwko pozwanym T. A. i X. Y.. W odpowiedzi na skargę pozwani wniesli o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Cel ten może być osiągnięty jedynie poprzez powołanie i wykazanie istnienia przesłanek umożliwiających realizację jej wskazanych funkcji. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rolą nie jest zatem korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej sprawie, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły.

Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy w złożonej skardze kasacyjnej wskazano i należyście umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, i przyjmuje ją do rozpoznania jeżeli ten wymóg jest spełniony przynajmniej w odniesieniu do jednej z nich. Dopuszczenie oraz rozpoznanie skargi kasacyjnej jest bowiem uzasadnione ustrojowo i procesowo jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje.

W art. 398⁴ § 2 k.p.c. przewidziano wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, który umożliwiać ma ocenę, czy w danym przypadku spełnione są wskazane przyczyny. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania kasacyjnego jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powódka wskazała, że w sprawie występują wszystkie wskazane przyczyny, tj. istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jak również nie można wykluczyć, że zachodzi nieważność postępowania. Wieleść tych przyczyn, w części pozostających w stosunku wykluczania się bądź sprzeczności wewnętrznej, sama w sobie budzi zastrzeżenia.

Występujące w sprawie zagadnienie prawne i potrzeba wykładni przedstawione zostały w pytaniu, czy w świetle przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz.U. z 1996 r. Nr 1 poz. 2 ze zm.), względnie przepisów ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (jedn. tekst Dz.U. z 2012 r., poz. 855 ze zm.) w związku z ustawą - Prawo bankowe, sąd może dokonać transformacji zawartej przez kasę umowy pożyczki, zawierającej elementy przedmiotowo istotne tej czynności prawnej, i uznać ją za zbliżoną umowę kredytu, stwierdzając następnie jej nieważność. Jako przepisy wymagające wykładni powódka wskazała art. 69 ust. 1 i 2 oraz art. 78 pr. bank., art. 720 § 1 i 2 k.c., a także art. 3 s.k.o.k.u., powołując orzecznictwo dotyczące kwalifikacji umowy jako umowy pożyczki. Uzasadniając twierdzenie o oczywistej zasadności skargi poprzestała jednak na odwołaniu się do zarzutów podniesionych w podstawach skargi. Natomiast twierdzenie o „możliwej” nieważności postępowania pozostawione zostało bez jakiegokolwiek motywacji, a jedynie z uzasadnienia podstaw skargi wynika, że powódka podnosi potencjalną nieważność postępowania w pierwszej instancji, której nie uwzględnił sąd drugiej instancji.

W ocenie Sądu Najwyższego powyższe przyczyny nie usprawiedliwiają przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale i innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (por. m. in.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). W zasadzie powinno to być zagadnienie nowe, o charakterze rzeczywistym, a nie teoretycznym, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji. Argumentacja uzasadniająca wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej musi stanowić odrębne, pogłębione wywody wskazujące na zaistnienie powołanych okoliczności, uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2008 r., II PK 3/08, nie publ.; z dnia 19 października 2006 r., IV CSK 246/06, nie publ.; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, nie publ.; z dnia 19 grudnia 2001 r., IV CZ 200/01, nie publ.). Zagadnienie sformułowane przez skarżącą, chociaż przedstawione dość obszernie, nie spełnia tych wymagań, bowiem w istocie dotyczy kwestii związanych z wykładnią oświadczeń woli, wyczerpująco i przekonywująco omówionych w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 1995 r., III CZP 66/95 (OSNC 1995, nr 12 poz. 168). Podstawą kwalifikacji umowy odmiennej od jej oznaczenia w tytule (pożyczka) jako kredytu, a następnie wskazanie okoliczności skutkujących nieważnością (brak essentialia negotii, rażące naruszenie przepisów prawa bankowego i ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych) oraz brakiem stosunku zobowiązaniowego będącego podstawą żądania zapłaty, stały się ustalenia faktyczne dokonane w sprawie, których podważanie skargą kasacyjną w myśl art. 398³ § 3 k.p.c. jest niedopuszczalne. Podobnie kwalifikacja prawna umowy w oparciu o przyjętą podstawę faktyczną i adekwatne do niej rozstrzygnięcie sporu czyni bezprzedmiotowym, z punktu widzenia przyczyn kasacyjnych, wniosek w zakresie odwołującym do potrzeby wykładni przepisów regulujących inną umowę.

Odnosząc się do przyczyny, oznaczonej jako - przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. - oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy stwierdzić, że zgodnie z utrwalonym poglądem judykatury spełnienie tej przesłanki wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka, t.j. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności wyroku z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Tymczasem w skardze zabrało w ogóle wywodu zmierzającego do wykazania oczywistości podniesionych w skardze naruszeń. Pośrednie odwoływanie się do uzasadnienia podstaw kasacyjnych jest zaś, jak wyżej wskazano, niedopuszczalne.

Odnosząc do nieważności postępowania, która według art. 398⁹ pkt 3 k.p.c. stanowić może podstawę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, zauważyć należy że nie budzi wątpliwości, że tak rozumiana nieważność postępowania musi zaistnieć na etapie postępowania przed sądem drugiej instancji i nie jest wystarczające wskazanie na rzekome naruszenie art. 378 § 1 k.p.c., mające polegać na niewzięciu pod uwagę nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o kosztach postępowania orzekając na podstawie art. 98 § 3 w zw. z art. 99 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 12 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych ... (jedn. tekst Dz. U. z 2013 r., poz. 490).

[aw]